

Informacja sygnalna

WYNIKI BADAŃ GUS

CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW PRZYGRANICZNYCH PRZY ZEWNĘTRZNEJ GRANICY UNII EUROPEJSKIEJ NA TERENIE POLSKI

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W 2014 R.

Zewnętrzna granica Unii Europejskiej na terenie Polski liczy 1 163 km, co stanowi 33% długości granicy państwowej RP. Najdłuższy odcinek przypada na granicę z Ukrainą – 535 km (czyli 46% zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski), nieco mniejszy z Białorusią – 418 km (36%) i najmniejszy z Rosją (obwodem kalininogradzkim) – 210 km (18%).

W strefie przygranicznej przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej po stronie polskiej znajduje się 261 gmin. Obejmują one obszar ponad 42 tys. km² (około 13,5% powierzchni Polski), który zamieszkuje ponad 3,2 mln osób (8,4% ludności Polski). Spośród gmin omawianej strefy przygranicznej najwięcej znajduje się w województwie lubelskim – 73 (w tym miasta na prawach powiatu: Biała Podlaska i Chełm), następnie warmińsko-mazurskim – 68 (w tym Elbląg i Olsztyn), podkarpackim – 43 (w tym Przemyśl), podlaskim – 43, pomorskim – 29 (w tym Gdańsk, Gdynia, Sopot) i 5 w województwie mazowieckim.

Strefa przygraniczna przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski zdelimitowana została na podstawie umów o zasadach małego ruchu granicznego zawartych między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a:

- Gabinetem Ministrów Ukrainy, która weszła w życie 1 lipca 2009 r.,
- Rządem Republiki Białorusi, podpisanej 12 lutego 2010 r.,
- Rządem Federacji Rosyjskiej, która weszła w życie 27 lipca 2012 r.

Strefa przygraniczna – strefa, która nie sięga dalej niż 30 kilometrów od granicy. Jednostki podziału administracyjnego, które mają być uznane za strefę przygraniczną, są określane przez zainteresowane państwa w umowach dwustronnych. Jeżeli część którejkolwiek takiej jednostki jest położona między 30 a 50 kilometrem od linii granicy, uznaje się ją mimo to za część strefy przygranicznej. Strefa przygraniczna obejmuje także obszary wymienione w załączniku do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1342/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r.

Mapa 1. Strefa przygraniczna przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski^a

^a Na podstawie umów o zasadach małego ruchu granicznego zawartych między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a:
 - Gabinetem Ministrów Ukrainy (DzU z 2009 r. nr 103, poz. 858),
 - Rządem Republiki Białorusi (DzU z 2010 r. nr 122, poz. 823.), umowa wymaga ratyfikacji przez stronę białoruską,
 - Rządem Federacji Rosyjskiej (DzU z 2012 r., poz. 814).

Strefa przy granicy z Rosją obejmuje 39,2% powierzchni strefy przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski, przy granicy z Białorusią – 34,8%, a z Ukrainą – 31,7%.¹ Natomiast jeśli chodzi o ludność zamieszkałą w strefie, to udziały wynoszą odpowiednio: 59,3%, 17,6% i 25,3%.¹ Strefa przy granicy polsko-rosyjskiej ma wyjątkowy charakter ze względu na swój obszar, gdyż sięga znacznie dalej niż 30 czy 50 km od granicy.

W końcu 2014 r. w gminach należących do strefy przygranicznej na terenie Polski, przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, do rejestru REGON

Dane o podmiotach w rejestrze REGON podano według stanu w dniu 31 grudnia. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

wpisanych było 327,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło 7,9% ogółu podmiotów w kraju. W porównaniu z 2013 r. w analizowanej strefie liczba podmiotów zwiększyła się o 1,5% (w kraju o 1,2%).

W gminach strefy przygranicznej w 2014 r. na 1000 ludności przypadło 101,1 podmiotów, czyli poniżej średniej krajowej, która wyniosła 107,0. W 2013 r. wskaźniki te wyniosły odpowiednio 99,6 i 105,7. Najwięcej podmiotów na 1000 ludności odnotowano w gminach strefy przy granicy z Rosją – 122,2; znacznie mniej przy granicy z Ukrainą – 70,4 i z Białorusią – 68,8 (w 2013 r. odpowiednio: 120,7; 69,1 i 67,3).

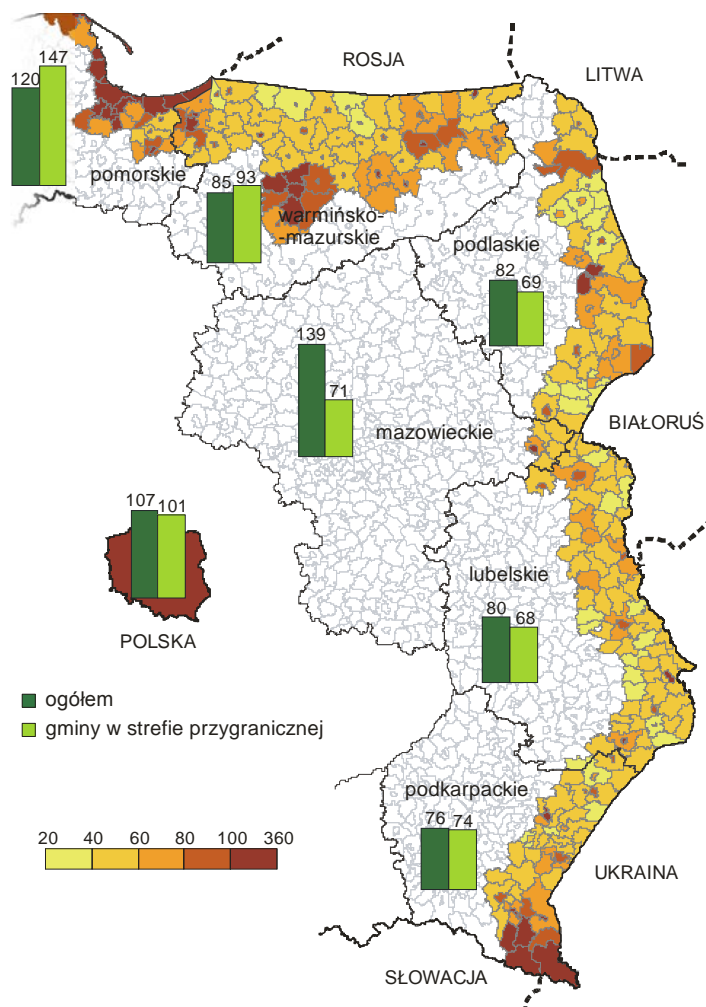
Zdecydowaną większość podmiotów skupiał sektor prywatny. W strefie przygranicznej w 2014 r. w tym sektorze zarejestrowanych było ok. 316,1 tys. podmiotów i stanowiły one 96,6% ogółu podmiotów (w kraju – 97,0%). W porównaniu z 2013 r. w gminach strefy przygranicznej, liczba podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym była o 1,6% większa (w kraju – o 1,2% większa). W gminach omawianej strefy, w sektorze publicznym było ok. 11,3 tys. podmiotów, tj. o 1,6% mniej niż w roku poprzednim, a w kraju o 0,6% mniej.

W ogólnej liczbie podmiotów największy udział miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarówno w gminach należących do strefy przygranicznej – 70,4%, jak i w kraju – 71,9%. W porównaniu z 2013 r. w strefie przygranicznej było o 0,5% więcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (w kraju – o 0,02% mniej). W gminach omawianej strefy na 1000 ludności przypadło 71,2 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, podczas gdy w kraju – 76,9 (w 2013 r. wskaźniki te wyniosły odpowiednio 70,7 i 76,9). Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadło na 1000 ludności w gminach strefy przy granicy z Rosją – 83,8;

¹ W województwie lubelskim 16 gmin leży zarówno w strefie przy granicy polsko-białoruskiej jak i polsko-ukraińskiej. Gminy te stanowią 5,7% powierzchni strefy przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski i 2,2% jej ludności.

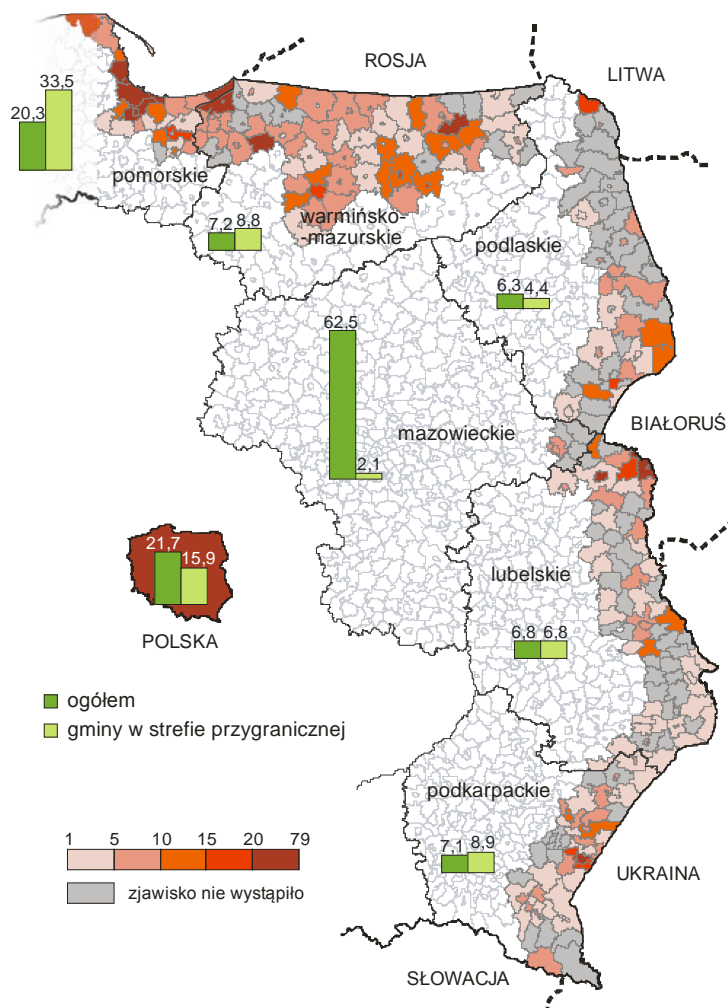
znacznie mniej przy granicy z Ukrainą – 52,6 i z Białorusią – 52,1 (w 2013 r. odpowiednio: 83,6; 51,9 i 51,1).

Mapa 2. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności według województw i gmin w 2014 r.

W rejestrze REGON w końcu 2014 r., na terenach gmin należących do strefy przygranicznej zarejestrowanych było 31,4 tys. spółek handlowych, co stanowiło 9,6% ogółu podmiotów gospodarki narodowej w tej strefie (w kraju analogiczny udział wyniósł 10,0%). Spółki handlowe na terenach gmin strefy stanowiły 7,6% ogółu zarejestrowanych w kraju, a w porównaniu z 2013 r. wystąpił wzrost liczby tych spółek o 5,9%, zaś w kraju o 8,2%. W strefie przy granicy z Ukrainą omawianych spółek było więcej niż przed rokiem o 7,5%, z Białorusią o 6,2%, więcej i Rosją o 5,8%. W strukturze spółek handlowych w strefie przygranicznej – podobnie jak w kraju – największy udział miały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (84,3%), dużo mniejszy jawne (8,1%), akcyjne oraz komandytowe (po 2,9%). Pomimo, że komandytowe charakteryzowały się niewielkim udziałem, to wśród tej grupy spółek odnotowano przyrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 29,0%.

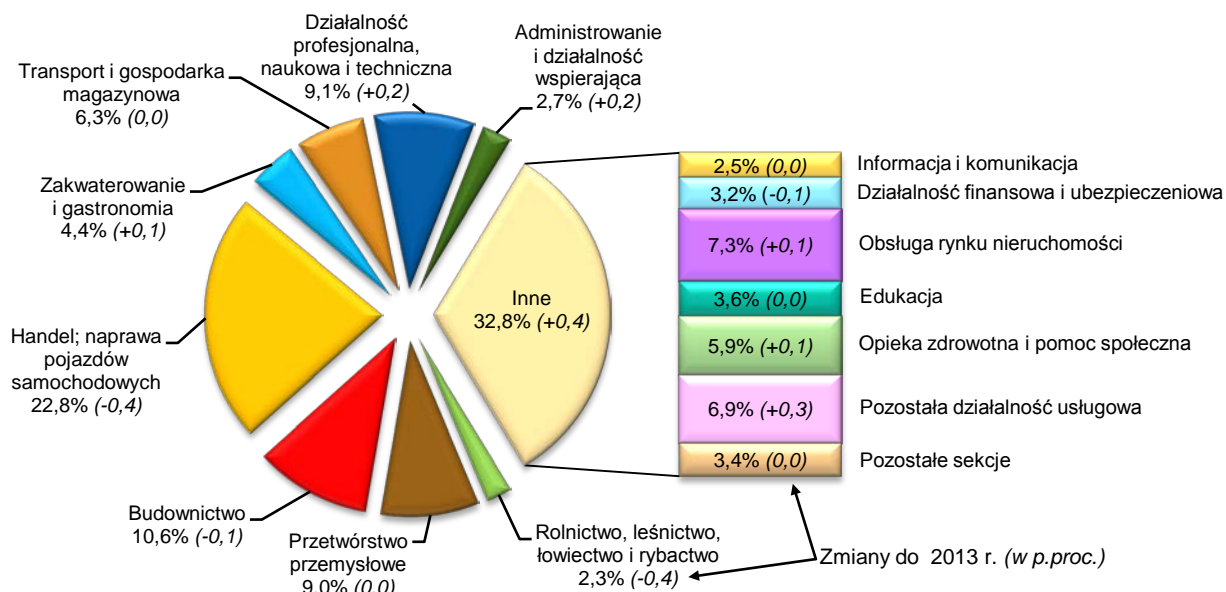
Mapa 3. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności według województw i gmin w 2014 r.

W grupie spółek handlowych ważną rolę odgrywają spółki z udziałem kapitału zagranicznego, ponieważ ich obecność świadczy m.in. o atrakcyjności inwestycyjnej danego regionu. W końcu 2014 r. w strefie przygranicznej spółki z udziałem kapitału zagranicznego stanowiły 16,4% ogółu spółek handlowych, w kraju udział ten był wyższy i wyniósł 20,2%. W porównaniu z 2013 r. w gminach strefy przygranicznej było o 5,4% więcej spółek z kapitałem zagranicznym, a w kraju o 5,9% więcej. Największy przyrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego miał miejsce w strefie przy granicy z Ukrainą – o 19,6% (przy czym w części tej strefy znajdującej się w województwie podkarpackim wyniósł 22,2%), następnie przy granicy z Białorusią – o 13,7% (w części strefy należącej do województwa lubelskiego – o 18,9%), a przy granicy z Rosją – o 3,3%. W strefie przygranicznej na 10 tys. mieszkańców przypadało 15,9 spółek z udziałem kapitału zagranicznego, podczas gdy w kraju – 21,7 (w 2013 r. odpowiednio 15,1 i 20,5). Najwięcej spółek z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności zanotowano w strefie przy granicy z Rosją – 22,1, a znacznie mniej przy granicy z Białorusią – 6,7 i z Ukrainą – 6,6 (w 2013 r. odpowiednio: 21,5; 5,9 i 5,5).

Analizując strukturę podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności w gminach strefy przygranicznej, można zauważyć, iż stosunkowo duży udział stanowiły podmioty należące do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 22,8% (w kraju odpowiednio 26,0%), budownictwo – 10,6% (w kraju – 11,6%), przetwórstwo przemysłowe – 9,0% (analogicznie jak w kraju) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 9,1% (w kraju – 9,4%).

Wykres 1. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w strefie przygranicznej według sekcji PKD w 2014 r.

Dla strefy przygranicznej większość analizowanych wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej kształtowała się na mniej korzystnym poziomie niż dla kraju. Należy jednak zaznaczyć, że sytuacja w strefie przygranicznej była zróżnicowana przy poszczególnych odcinkach granicy. Wyraźnie wyróżnia się ze względu na zasięg terytorialny i charakter strefa przy granicy z Rosją, w skład której wchodzi także duże miasta (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Olsztyn), a wskaźnik określający liczbę podmiotów w odniesieniu do liczby ludności dla strefy przygranicznej w województwie pomorskim jest korzystniejszy niż dla kraju. Pozytywnym zjawiskiem występującym w całej strefie przygranicznej jest rozwój spółek handlowych. Największą dynamikę spółek z udziałem kapitału zagranicznego, podobnie jak przed rokiem, odnotowano w strefie przy granicy z Ukrainą. W porównaniu z rokiem poprzednim relatywnie istotny wzrost odnotowano również w województwie lubelskim przy granicy z Białorusią. Wzrost ten może pozytywnie wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy tych obszarów.

Opracowanie:
Ośrodek Badań Obszarów Transgranicznych i Statystyki Euroregionalnej
Urząd Statystyczny w Rzeszowie
Tel. 17 853 52 10